

Zaak C-218/24

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

21 maart 2024

Verwijzende rechter:

Juzgado de lo Mercantil n.º 4 de Madrid (Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

8 maart 2024

Verzoekster:

Felicísima

Verweerster:

Iberia Líneas Aéreas de España, Sociedad Anónima Operadora, Sociedad Unipersonal

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

„Verdrag van Montreal – Bagage – Huisdieren en gezelschapsdieren”

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

„Prejudicieel verzoek om uitlegging – Artikel 267 VWEU – Aansprakelijkheid van de vervoerder bij verlies van aangegeven bagage – Afbakening van het begrip ‚bagage’ – Vaststelling van de vergoedingslimiet”

Prejudiciële vraag

Moet artikel 17, lid 2, van het op 28 mei 1999 te Montreal gesloten Verdrag tot het brengen van eenheid in enige bepalingen inzake het internationale luchtvervoer, dat op 9 december 1999 door de Europese Gemeenschap is ondertekend en namens haar is goedgekeurd bij besluit 2001/539/EG van de Raad

van 5 april 2001, gelezen in samenhang met artikel 22, lid 2, van dit verdrag, aldus worden uitgelegd dat het niet van toepassing is op huisdieren en gezelschapsdieren, daar zij niet kunnen worden aangeduid als al dan niet aangegeven „bagage”?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

VWEU: artikelen 13 en 267

Besluit 2001/539 van de Raad van 5 april 2001 inzake de sluiting door de Europese Gemeenschap van het Verdrag tot het brengen van eenheid in enige bepalingen inzake het internationale luchtvervoer (Verdrag van Montreal)

Reglement voor de procesvoering van het Hof

Arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie: C-344/04 (punt 36), C-549/07 (punt 28), C-63/09 (punt 17), C-532/18 (punt 29) en C-86/19 (dictum)

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Código Civil (burgerlijk wetboek): artikel 333 bis., lid 1

Ley 17/2021, de 15 de diciembre, de modificación del Código Civil, la Ley Hipotecaria y la Ley de Enjuiciamiento Civil, sobre el régimen jurídico de los animales (wet 17/2021 van 15 december 2021 tot wijziging van het burgerlijk wetboek, de hypotheekwet en het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, betreffende de wettelijke regeling voor dieren)

Ley 7/2023, de 28 de marzo, de protección de los derechos y el bienestar de los animales (wet 7/2023 van 28 maart 2023 betreffende de bescherming van de rechten en het welzijn van dieren)

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Verzoekster en haar moeder zijn mede-eigenaars van een hond.
- 2 Verzoekster heeft vliegtickets gekocht voor het traject Buenos Aires (Argentinië) – Barcelona (Spanje) (vluchten IB6856 en IB800), met vertrek op 22 oktober 2019 en aankomst in Barcelona op 23 oktober 2019.
- 3 De hond moest vanwege zijn grootte en gewicht in het ruim reizen, in een gestandaardiseerde speciale kennel of transportkooi. Verzoekster heeft de kennel met de hond aangegeven zodat deze kon worden meegenomen in het ruim van het vliegtuig, maar heeft geen bijzondere verklaring omtrent belang gedaan.

- 4 De hond is uit de kennel ontsnapt en rond het vliegtuig beginnen rennen en is niet meer teruggevonden door de luchtvaartmaatschappij.
- 5 Op 22 oktober 2021 is bij de Juzgado Decano de Madrid (senior rechter Madrid, Spanje) een vordering ingesteld, die op 5 september 2022 ontvankelijk is verklaard.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 6 Verzoekster vordert een bedrag van 5 000 EUR ter vergoeding van de immateriële schade die zij heeft geleden door het verlies van een aan haar toebehorende hond op de luchthaven Ezeiza-Buenos Aires (Argentinië) op 22 oktober 2019 naar aanloop van haar vlucht van Buenos Aires naar Barcelona.
- 7 Verweerster erkent het verlies van de hond en verzoeksters recht op schadevergoeding, doch binnen de limiet van artikel 22, lid 2, van het op 28 mei 1999 te Montreal gesloten Verdrag tot het brengen van eenheid in enige bepalingen inzake het internationale luchtvervoer (hierna: „Verdrag van Montreal”).
- 8 De verwijzende rechter vraagt zich af of huisdieren en gezelschapsdieren die met passagiers meereizen, zijn uitgesloten van het begrip „aangegeven bagage” en, daarmee samenhangend, of zij zijn uitgesloten van de toepassing van de in artikel 22, lid 2, bedoelde vergoedingslimiet in geval van vernieling, verlies, beschadiging of vertraging.

Korte uiteenzetting van de motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing

- 9 De vraag rijst of artikel 17, lid 2, van het Verdrag van Montreal, gelezen in samenhang met artikel 22, lid 2, van dit verdrag, aldus moet worden uitgelegd dat het niet van toepassing is op huisdieren en gezelschapsdieren, daar zij niet kunnen worden aangeduid als al dan niet aangegeven „bagage”.
- 10 Het Verdrag van Montreal bevat geen definitie van het begrip „bagage”, dat in het woordenboek van de Real Academia Española (Spaanse Koninklijke Academie) wordt gedefinieerd als „de spullen die je bij je hebt op reis”.
- 11 De arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie waarin uitlegging is gegeven aan artikel 17, lid 2, van het Verdrag van Montreal, gelezen in samenhang met artikel 22, lid 2, van dat verdrag, hadden betrekking op gevallen waarin de bagage slechts uit „spullen” bestond. Zie in die zin eveneens arresten van het Hof van 9 juli 2020, zaak C-86/19, en 6 mei 2010, zaak C-63/09.
- 12 Dieren zijn echter levende wezens en worden in artikel 13 VWEU als „wezens met gevoel” aangemerkt.

- 13 In artikel 333 bis., lid 1, van het Spaanse burgerlijk wetboek worden dieren gedefinieerd als „levende wezens met gevoel”, waarop de wettelijke regeling voor goederen en zaken alleen van toepassing is voor zover deze verenigbaar is met de aard van dieren of met de bepalingen die bedoeld zijn om hen te beschermen.
- 14 In deel II van de preambule van wet 17/2021 staat te lezen dat „als aanvulling op het huidige artikel 333, waarin is bepaald dat, alle zaken die zijn toegeëigend of die vatbaar zijn voor toe-eigening, worden beschouwd als roerende of onroerende goederen’, wordt gespecificeerd dat dieren levende wezens met gevoel zijn, hetgeen niet uitsluit dat voor bepaalde aspecten aanvullend de wettelijke regeling voor goederen of zaken wordt toegepast. Dieren vallen dus slechts gedeeltelijk onder de wettelijke regeling voor goederen of zaken, voor zover er geen regels zijn die specifiek bedoeld zijn om de rechtsbetrekkingen te regelen waarbij dieren betrokken kunnen zijn, en op voorwaarde dat deze wettelijke regeling voor goederen verenigbaar is met de aard van dieren als levende wezens met gevoel en met alle bepalingen die bedoeld zijn om hen te beschermen. In onze samenleving zijn dieren over het algemeen toe-eigenbaar en verhandelbaar. Dit neemt echter niet weg dat de relatie tussen persoon en dier (of het nu een gezelschapsdier, een huisdier of een wild dier is) moet worden gedifferentieerd door het feit dat dieren wezens met gevoel zijn, zodat de rechten op en de zeggenschap over dieren moeten worden uitgeoefend met aandacht voor het welzijn en de bescherming van het dier, waarbij mishandeling, verwaarlozing en het veroorzaken van een wrede of onnodige dood moeten worden vermeden”.
- 15 In deel I van de preambule van wet 7/2023 betreffende de bescherming van de rechten en het welzijn van dieren is het volgende vermeld: „het begrip ‚dierenwelzijn’, dat door de Wereldorganisatie voor diergezondheid is gedefinieerd als ‚de lichamelijke en geestelijke toestand van een dier in verhouding tot de omstandigheden waarin het leeft en sterft’, is overgenomen in talrijke nationale en internationale regelingen; zo schrijft artikel 13 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie voor dat ‚[b]ij het formuleren en uitvoeren van het beleid van de Unie op het gebied van landbouw, visserij, vervoer, interne markt en onderzoek, technologische ontwikkeling en de ruimte’ rekening moet worden gehouden met dieren als wezens met gevoel, terwijl in het Spaanse burgerlijk wetboek is bepaald dat de eigenaar, bezitter of houder van enig ander recht op een dier verplicht is zijn rechten en zorgplichten ten aanzien van het dier uit te oefenen met inachtneming van de gevoeligheid en het welzijn van het dier, in overeenstemming met de kenmerken van elke soort en de beperkingen die zijn vastgelegd in deze en de andere geldende regels”.
- 16 Aangezien dieren wezens met gevoel zijn, zijn er op het niveau van de Europese Unie bovendien verschillende regelingen vastgesteld om hen te beschermen. Zo is in het kader van de Europese Overeenkomst inzake de bescherming van landbouwhuisdieren richtlijn 98/58/EG van de Raad van 20 juli 1998 inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren vastgesteld. In het kader van het Europees Verdrag inzake de bescherming van slachtdieren is richtlijn 93/119/EEG van de Raad van 22 december 1993 inzake de bescherming

van dieren bij het slachten of doden vastgesteld. In het kader van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden worden gebruikt, is richtlijn 2010/63/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2010 betreffende de bescherming van dieren die voor wetenschappelijke doeleinden worden gebruikt vastgesteld.

- 17 Op internationaal niveau hebben de Internationale Liga voor Dierenrechten en de aangesloten nationale liga's tijdens de derde bijeenkomst over dierenrechten, gehouden in Londen van 21 tot 23 september 1977, de Universele Verklaring van de Rechten van het Dier aangenomen. De verklaring van de Internationale Liga, de nationale liga's en de daarbij aangesloten natuurlijke personen van 15 oktober 1978 werd goedgekeurd door de Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (Unesco) en later ook door de Verenigde Naties (VN).
- 18 Het feit dat dieren levende wezens met gevoel zijn, betekent dat zij een affectieve band hebben met hun eigenaars, zodat het verlies van een dier psychisch leed veroorzaakt dat in het algemeen niet kan worden gelijkgesteld aan het psychische leed dat wordt veroorzaakt door het verlies van spullen, waardoor de vergoedingslimiet volgens de verwijzende rechter evenmin mag worden gelijkgesteld.
- 19 Het psychische leed dat dit verlies veroorzaakt, kan bovendien niet worden voorkomen met de „bijzondere verklaring omtrent belang”, aangezien die verklaring betrekking heeft op de materiële waarde van het goed. Het Verdrag van Montreal bevat geen definitie van het begrip „bijzondere verklaring omtrent belang”, maar dat dit begrip beperkt is tot de materiële waarde van de inhoud van de bagage blijkt uit het feit dat de vervoerder kan bewijzen dat de opgegeven som „het werkelijke belang van de passagier bij de aflevering te boven gaat” (artikel 22, lid 2, tweede alinea, van het Verdrag van Montreal). De verwijzing naar het „werkelijke belang” lijkt betrekking te hebben op de materiële waarde van het goed, los van de vraag of deze materiële waarde de marktwaarde, dan wel een andere waarde is. Voorts gelden voor de bijzondere verklaring omtrent belang eveneens bepaalde vergoedingslimieten, waarbij de luchtvaartmaatschappijen op het moment van de aangifte de inhoud van de bagage moeten verifiëren.
- 20 In de derde alinea van de preambule van het Verdrag van Montreal heet het dat de staten die partij zijn bij dit verdrag „het belang van het waarborgen van bescherming van de belangen van consumenten in het internationale luchtvervoer en de noodzaak van billijke schadevergoeding gegrond op het beginsel van restitutie [erkennen]”, aangezien het eveneens de bedoeling is om „een billijk evenwicht van de belangen te bereiken”. Volgens de verwijzende rechter is een vergoeding op basis van een wettelijke regeling die het verlies van een levend wezen met gevoel gelijkstelt aan het verlies van spullen mogelijk niet billijk.

Om al deze redenen betwijfelt de verwijzende rechter of huisdieren en gezelschapsdieren kunnen worden aangeduid als al dan niet aangegeven „bagage” in de zin van artikel 17, lid 2, van het Verdrag van Montreal en, daarmee samenhangend, of de in artikel 22, lid 2, van dit verdrag bedoelde vergoedingslimiet van toepassing is op het hoofdgeding.

WERKDOCUMENT